కొత్తగా రెక్కలొచ్చెనా?

పూడిపెద్ది శేషుశర్మ

అర్ధరాత్రి ఒంటిగంట అయింది. మూడుగంటలుగా నిద్రరాక అటూ ఇటూ మంచంమీద దొర్లుతోంది మీనాక్షి. ఎంత ప్రయత్నించినా కునుకు పట్టడంలేదు. మర్నాడు ఆదివారం ఉదయాన్నే పనికి పోవాల్సిన అవసరంలేదు. కాని ఉదయం పది లోపల వాళ్లొస్తారు. కనీసం ఏడుకైనా లేచి, ఇడ్లీలు పచ్చడి చేయాలి. రాత్రే సాంబారు, ఖీర్ చేసింది. ఏదైనా కూర, కొంచం ఉప్మా కూడా చేస్తే బాగుంటుంది. కాని ఏంచేయడానికి ఎందుకో మనస్సు పీకుతోంది. ఏదో బెంగ భయం ఆందోళన.

తను చేస్తున్నపని లోకం ఎంతవరకు ఆమోదిస్తుంది? పూర్వంలా తను తలెత్తుకు తిరగ గలదా? తనకెక్కడిది అంత ధైర్యం? అంత ధైర్యం, చొరవా, చురుకుతనం ఉంటే తను ఈ పరిస్థితుల్లో ఉండేది కాదేమో? ఏమిటో తన ప్రమేయం లేకుండానే తనకు పెళ్లి చేసేరు. ఇల్లు దాటి బయట అడుగు పెడితేనే బెంబేలెత్తిపోయే పల్లెటూరి పిల్ల తను. అలాంటిది తనవ్యక్తిత్వానికి ఏవిధంగానూ అనుకూలంగా లేని ఈ అమెరికాలో అడుగు పెట్టింది, పద్ధెనిమిదో ఏట. అంతే, అప్పటినుండి, నీళ్లలో నుండి బయట పడ్డ చేపలా అయింది. తన పరిస్థితి. ఈ సంస్కృతికి, పరిసరాలకి అలవాటు పడాలని తను ప్రయత్నం చేసింది. కాని ఏమి సాధించగలచింది తను? గతం తలుచుకుంటూంటే, ఎక్కడలేని దుఃఖం పొల్లుకొచ్చింది మీనాక్షికి.

మీనాక్షి గోవిందయ్యగారి నలుగురు ఆడసంతానంలో పెద్దది. దివిలి అగ్రహారంలో తనకున్న అయిదెకరాల మాగిణీలో, వరి పండించి, ఎలాగో కుటుంబంతో ఈదుకుంటూ వస్తున్నాడు గోవిందయ్య. మగసంతానం కలగక పోతుందా అని నాలుగు సార్లు చూశేడు. కాని అతని కోరికకి భిన్నంగా నాలుగుసార్లూ అమ్మాయిలే పుట్టారు. ఆఖరి సంతానాన్ని కంటూ పురిటిలోనే అలి కన్నుమూయడంతో గోవిందయ్య పని గోరుచుట్టుమీద రోకటిపోటులా తయారయ్యింది. తల్లి పోవడంతో చెల్లెళ్ల సంరక్షణ పదేళ్ల మీనాక్షి మీద పడింది. స్వతహాగా నెమ్మదిగా ఉండే మీనాక్షి, తండ్రికీ, చెల్లెళ్లకి అన్నీ అమరుస్తూ తన చదువుమీద అంత శ్రద్ధ చూపించలేక పోయింది. ఇంట్లో ఉన్న విధవ మేనత్త వంటా వార్పు చూసుకున్నా, మిగతా పనులన్నీ తనే చేసుకుంటూ పోయేది మీనాక్షి. అ పల్లెటూళ్లో ఎలాగో పదోక్లాసు పరీక్ష గట్టెక్కించాననిపించి, చదువుకి కాస్తా సున్నా చుట్టింది. చిన్నప్పటినుండి, కుటుంబబాధ్యతనంతా తండ్రితోబాటు మోస్తూ వచ్చిందేమో అందరి ఆడపిల్లల్లా కట్టుకునే భర్త గురించి గాని, తనభావి జీవితంగురించి గాని, కలలు కనలేదు ఆ పిల్ల. తన ధ్యేయం కేవలం తనకుటుంబానికి మూడుపూట్లా అన్నం పెట్టడం తమకనీస అవసరాలన్నీ తీరేటట్టు చూసుకోవడం మాత్రమే. తను పెళ్లిచేసుకుంటే నాన్నకి బోలెడంత ఖర్చు. పైగా తను లేకపోతే ముగ్గురు చెల్లెళ్లని ఎవరు చూసుకుంటారు అనుకునేది ఎప్పుడూ. అందుకే తన పెళ్లిగురించి ఎప్పుడూ ఆలోచించలేదు. అలాంటిది తనకి పద్దెనిమిదో ఏట పెళ్లి చేయాలని తండ్రిఅనుకుంటూ ఉంటే ఏదో ఆందోళనకు గురైంది మీనాక్షి. తన మేనత్త కొడుకు శంకరాన్ని తనని చేసుకోమని తండ్రి అడిగేడన్న సంగతి తెలియదు మీనాక్షికి. శంకరం ఇంజనీరు. చాలా తెలివైన వాడు, పైగా అందగాడు. అతనంటే ఇష్టపడనివారు ఉండరు. అన్నీ ఉన్న శంకరం ఏమీలేని తనని పెళ్లి చేసుకుంటాడంటే ఆశ్చర్యపోయింది మీనాక్షి. కేవలం మేనత్త తనమీద జాలిపడి కొడుకుకి చేసుకుంటోంది అనుకుంది. లేకపోతే, శంకరం ఎన్నడూ తనమీద ఏవిధమైన ఆకర్షణ, ఆసక్తి ఉన్నట్టు ప్రవర్తించలేదు. ఎప్పుడేనా ఇంటికొస్తే , తండ్రినీ, తనమేనత్తని ఎలా పలకరించేవాడో, తనతోనూ అలాగే మాట్లాడేవాడు. అలాంటిది హఠాత్తుగా ఇప్పుడు తనని కట్నం లేకుండా పెళ్లి చేసుకుంటాడంటే ఇందులో ఏదో ఉంది, అని అనుకుంది మీనాక్షి. ఎలాగో తండ్రి బలవంతంమీద తన పెళ్లి అయిపోయింది శంకరంతో. పెళ్లిలో చాటుగా ఎవరో అన్నమాటలు తన హృదయంలో ముల్లులా గుచ్చుకున్నాయి మీనాక్షికి. శంకరానికి ఎవరో దూరపు చుట్టం ఇంకో ఆవిడతో అంటోంది. "అదేమిటీ, అంత అందగాడు, తెలివైన వాడిని, చదువూ, సంధ్యా, రూపూ రేఖా లేని అక్కు పక్షికి ఎలా కట్టబెట్టేరు" అని."మరేం లేదు. వాడు ఎవరినో ప్రేమించాడట. అది కాస్తా బెడిసి కొట్టిందట. తల్లి మేనకోడలి మీద జాలిపడి "ఒరే, నాకోసం చేసుకోరా" అని బతిమాలితే చేసుకొన్నాడు. అంతే" అంది ఇంకో ఆవిడ. నిజమే తనలో ఏ ప్రత్యేకతా లేదు. ఏవిధంగానూ తను శంకరానికి సరిపోదు. ప్రేమించిన అమ్మాయి అందలేదన్న విరక్తిమీద జాలిపడి నన్ను చేసుకున్నాడు బావ. అటువంటి వ్యక్తితోతనమీద ఆధారపడిఉన్న చెల్లెళ్లనందరినీ వదిలి ఏ పట్నంలోనో ఎలాగ బ్రతక గలదు? అని భయపడింది మీనా. కాని తను అనుకున్నదానికి భిన్నంగా శంకరం ఎంతో ఆప్యాయంగా ఉండేవాడు. పెళ్లయిన ఆరునెలలకే అమెరికా వచ్చేసింది మీనా. వచ్చేముందు శంకరం తల్లి మీనాక్షిని దగ్గర కూర్చోబెట్టుకొని పండువిప్పి చేతిలో పెట్టినట్టు చెప్పింది అన్నీ.

"చూడు మీనాక్షీ, నేను ఇలా అన్నానని నువ్వు బాధ పడవద్దు. నీకు చిన్నతనంలోనే తల్లి పోవటంతో చెప్పేవారెవరూ లేరు. నేనిప్పుడు చెప్తున్నాను విను. శంకరంచాలా మంచివాడు. కాని వాడికి కొన్ని కోర్కెలూ, ఆశలూ ఉన్నాయి. తన భార్య ఇలా ఉండాలి. తన సంసారం ఇలా నడవాలి అని మనస్సులో ఉంది వాడికి. వాడి ఆశయాలకు అనుగుణంగా నడుచుకుంటూ నువ్వు సర్దుకు పోతావని నేను ఆశిస్తున్నాను. వాడిది పెద్ద చేయి. మనుషులు కావాలి వాడికి. అందరినీ ఇంటికి పిలవడం, వాళ్లని సంతృప్తి పరచడం, వాడికి మహదానందాన్ని కలిగిస్తుంది. ఇల్లు నీటుగా, ఆధునికంగా ఉండాలి. భార్య, పిల్లలు చక్కగా కళకళలాడుతూ ఉండాలి.

చురుగ్గా నవ్వుతూ, తుళ్లుతూ పనిచేసుకుపోయే వాళ్లంటే వాడికి ఎంతో గౌరవం. నువ్వు అలా లేవనికాదు. కాని లేమిలో పెరిగావు నువ్వు. పైసా ఖర్చుపెట్టాలంటే పది సార్లు ఆలోచించాల్సిన పరిస్థితుల్లో పెరిగావు నువ్వు. కాని ఆ పద్ధతి నువ్వు ఇకముందు సాగించేవంటే శంకరానికి నచ్చక పోవచ్చు. ఇంకోటి, నువ్వు భయం, జంకు తగ్గించుకోవాలి. కాస్త నలుగురితో మాట్లాడడం, చొరవగా ముందుకు పోవడం, ' చక్కగా అలంకరించుకోవడం, ఇవన్నీ నువ్వు అలవాటు చేసుకోవాలి. శంకరం నిన్ను పెళ్లి చేసుకోవడానికి నా వత్తిడి కొంత కారణం. అలా అని నువ్వంటే వాడికి అభిమానం లేదని కాదు. నిజం చెప్పాలంటే వాడికి నువ్వంటే ఎంతో గౌరవం. మీ ఇద్దరూ ఆనందంగా కాపురం చేయాలని నా ఆశ. వాడి మనస్సు కాస్త అర్థం చేసుకొని ప్రవర్తిస్తావు కదూ" అంటూ ప్రాధేయపడుతూ మాట్లాడింది శంకరం తల్లి.

''కేవలం నామీద జాలితో నన్ను పెళ్లిచేసుకున్నాడు. అలాంటి వ్యక్తితో కాపురం చేస్తూ తనకి అనుకూలంగా నా వ్యక్తిత్వాన్ని పూర్తిగా మార్చుకోవాలి. అదెలా సాధ్యం?'' అని లోలోనే బాధ పడింది మీనాక్షి.

* * *

అమెరికా వచ్చిన ఏడాదికే పుట్టింది అనిత. శంకరంకి పెద్ద కంపెనీలో మంచి హోదాగల ఉద్యోగం. అతనంటే అందరికి అభిమానం, గౌరవం. అతన్ని చూస్తూ, అతని భార్యనయినందుకు తను గర్వించాలో లేక అతనితో ఏవిధంగానయినా తులతూగ నందుకు బాధపడాలో తెలిసేది కాదు మీనాక్షికి. మంచి ఇల్లూ, ఇంటినిండా అధునాతనమైన పరికరాలూ, పని మనుష్యులు, ... ఎప్పుడూ దేనికి లోపం లేకుండా ఉండాలనేది శంకరం మనస్తత్వం. అందరికి అన్నివిధాలుగా సాయం చేస్తాడు. అందరితోనూ స్నేహంగా ఉంటాడు. ''వెన్ యు ఆర్ ఇన్ రోమ్ బి లైక్ రోమన్'' అంటాడతడు. స్విమ్మింగ్, టెన్నిస్, బౌలింగ్, హైకింగ్, అన్నీ అంటే చాలా ఆసక్తి అతనికి. కాని మీనాక్షి తత్వం పూర్తిగా వ్యతిరేకం. డబ్బుని చాలా జాగ్రత్తగా ఖర్చు పెట్టడమే తెలుసును మీనాక్షికి. ఇంటినిండా సామానులు. పని మనుష్యులు ఉంటే ఎలా ఉంటుందో ఆమె ఎప్పుడూ ఊహించుకోలేదు కూడా. బీరువానిండా వందలకొలది చీరలున్నవాళ్లు ఉంటారని ఆమె ఎప్పుడూ ఆలోచించలేదు. పనిమనిషిలా పనిచేయడం తెలుసుగాని, పనిమనుషులచేత ఎలా చేయించుకోవాలో తెలియదు ఆమెకు. పట్టణంలో పుట్టి, ఏలోటూ లేకుండా పెరిగిన శంకరంకి ఈ పాశ్చాత్యదేశంలో ఈ వాతావరణానికి అనుగుణంగా మారడం ఏమీ కష్టంకాదు. కాని మీనాక్షి కూపస్థ మండూకంలా పెరిగింది. నాన్న తప్పితే, వేరే మగపురుగు ఉనికి లేని కుటుంబంలో పెరిగిన తను, ఈ దేశంలో అందరి మగాళ్ల ముందూ డ్రెస్సులు, పేంట్లు, అవీ వేసుకొని ఏంతిరగ గలదు? స్విమ్మింగ్, టెన్నిస్ అవి ఏంనేర్చుకోగలదు? ఎబిసిడిలకి మాత్రమే పరిమితమైన ఇంగ్లీషు తనది. తన భర్తకే అనుకూలంగా ఎలా మారిపోగలదు తను? మొదట్లో నెమ్మదిగా అన్నీ చెప్పేవాడు శంకరం. కాని రాను రానూ అతనిలో ఏదో చికాకు, అసంతృప్తి కనిపించేది మీనాక్షికి. ఎంతనుకున్నా భర్తకి నచ్చేటట్లు చేయడం చేతనయ్యేది కాదు మీనాక్షికి.

మిగతా ఆడవాళ్లందరూ మంచి మంచి నగలు పెట్టుకొని, పార్టీలిస్తూ, హైసొసైటీ లేడీస్‌లా టిప్ టాప్‌గా పోతూ ఉంటే, తనేమో ఎక్కడున్నావు గొంగళీ అంటే, వేసినచోటే ఉన్నా''నంటూ ఇంకా ఒక పల్లెటూరు బైతులా ఉన్నానే అని బాధ పడేది మీనా. కానీ వాళ్లలా మారలేకపోయింది. ఎప్పుడూ ఆనందంగా ఉండే తత్వం శంకరంది. గంభీరంగా ఉంటుందెప్పుడూ మీనాక్షి. ఉన్నప్పుడే ఆనందించాలి అంటాడు శంకరం. రేపటి సంగతి చూచుకోవాలి అంటుంది మీనాక్షి. లోకంతోపాటు మనమూ మారాలంటాడు శంకరం. మనకు నచ్చింది మనం చేద్దాం, ప్రపంచంకోసం మనం బ్రతుకుతామా అంటుంది మీనాక్షి. ప్రపంచం అంతా చుట్టి రావాలంటాడు శంకరం. కడుపులో చల్ల కదలకుండా ఉండడం అలవాటు మీనాక్షికి. ఇంత విభిన్న మనస్తత్వాలు గల మేమిద్దరం కలిసి, ఆనందంగా బ్రతకడం ఎలా అని వాపోయేది మీనాక్షి.

పాప పుట్టినపుడు తన తల్లిపేరు ''లక్ష్మి'' అని పెట్టాలని అనిపించినా, భర్త చెప్పినట్టు ''అనిత'' అని పెట్టడానికి అభ్యంతరం పెట్టలేదు మీనాక్షి. కానీ ఏదో వెలితి మనస్సులో ఉండిపోయేది. రాను, రాను ప్రతి విషయంలోనూ వారిద్దరిమధ్య ఘర్షణ మొదలయ్యేది. ఎప్పుడూ పైకి దెబ్బలాడుకునేవారు కాదు. కాని అవతలి వ్యక్తి మనస్సులో ఏముందో గ్రహించుకునేవారు. క్రొత్త ఇంట్లో దిగినప్పుడు ఇంటినిండా క్రొత్తసామాన్లు కావాలనేవాడు శంకరం. అంత ఖర్చు అనవసరం అనేది మీనా. ఊరుకునేవాడు శంకరం. తనకంపెనీ వాళ్లందరిని పెద్ద పెద్ద రెస్టారెంట్స్‌లో డిన్నర్‌కి ఏడాదికి ఒకటో రెండో సార్లు తీసుకెళ్లేవాడు శంకరం. మీనానికూడా రమ్మనేవాడు. మొదట్లో వెళ్లేది. ఎందుకో ముళ్లమీద కూర్చున్నట్టుగా అనిపించేది మీనాక్షికి. తరువాత వెళ్లడం మానుకుంది. ఎంత చెప్పినా అత్త చెప్పినట్టు మసులుకోలేక పోతోంది తను. ఎవరైనా అందమైన అమ్మాయి, చలాకీగా, చొరవగా శంకరంతో మాట్లాడుతూ ఉంటే చూసి, ఛీ, శంకరం ఎంత పొరపాటు చేశాడు, అలాంటి భార్య ఉంటే ఎంత హాయిగా ఉండేవాడు అని అనుకునేది మీనాక్షి. అనిత పెద్దవుతున్నకొద్దీ, ఆమె సంరక్షణ భారం అంతా శంకరం మీదే పడింది. అనిత కూడా ఏవిషయంలోనైనా తల్లిని అడగాలంటే జంకుతూ ఉండేది. మెలమెల్లగా ఇంగ్లీషయితే నేర్చుకుంది మీనా గాని తన వేషంలో నైతేనేం, ప్రవర్తనలోనైతేనేం, మార్పుతెచ్చుకోలేకపోయింది. ఒక విధమైన ఉదాసీనత, నిర్లిప్తత పేరుకుపోయింది ఆమెలో.

అనిత అక్షరాలా శంకరం కూతురు. తండ్రిలా అందంగా,ఆకర్షణీయంగా ఉంటుంది. చక్కగా తయారవ్వడం, సినిమాలు చూడడం, టెన్నిస్ ఆడడం, ఇవన్నీ అనితకెంతో ఇష్టం. పైగా స్కూల్లో అందరితో స్నేహం చేస్తుంది. స్నేహితులందరినీ ఇంటికి తీసుకొస్తూ ఉంటుంది. వాళ్లతో చిన్న పిల్లాడిలా కలిసిపోయి ఆడుకుంటాడు శంకరం. వాళ్లతో కలవలేక ఏంచెయ్యాలో తెలియక విడిగా ఉండిపోయేది మీనాక్షి. ఏకారణం వల్లనో అనిత తర్వాత రెండుకాన్పులు పోయిన మీనాక్షికి మళ్లీ పిల్లలు పుట్టలేదు. రోజులు గడిచి పోతున్నాయి. అనిత కాలేజీలో జాయినయినతరువాత శంకరానికి, మీనాక్షికి కనీసం మాట్లాడుకోడానికైనా ఏవిషయమూ ఉండేది కాదు.

ఒకరోజు వాళ్ల స్నేహితుడు కేశవరావుగారింటికి డిన్నర్‌కి వెళ్లారు మీనాక్షి, శంకర్. కేశవరావుగారి చెల్లెలు గ్రీన్ కార్డ్‌మీద ఒక వారంక్రితం ఇండియానుంచి వచ్చిందట. ఆమెను పరిచయం చేద్దామని, కేశవరావుగారి భార్య పద్మ చిన్న పార్టీ ఇచ్చారు. ఉష చాలా కలుపుగోలు మనిషి. ఉస్మానియా యూనివర్సిటీలో సోషియాలజీ పి.హెచ్.డి. చేశారు. ఆవూళ్లో ఏదైనా రిసెర్చి పొజిషన్ దొరుకుతుందేమోని ప్రయత్నిస్తున్నానని చెప్పేరు కేశవరావుగారు. ఈ దేశం వచ్చిన నెల్లాళ్లలోనే ఉష మంచి మంచి డ్రెస్సులు వేసుకొని, చక్కగా కుదురుగా జుత్తు కట్ చేయించుకొని బొమ్మలా తయారయ్యేది. మరీ అందగత్తె కాకపోయినా, ఆమె తయారయ్యే విధానం ఆమె రూపానికి ఎంతో ఆకర్షణ నిచ్చేది. ముప్ఫయి అయిదేళ్ల వయసున్నప్పటికీ, చిన్న పిల్లలా చలాకీగా ఉండేది ఉష. ఎప్పుడైనా ఉష ఫోన్ చేసినప్పుడు శంకరం ఫోన్ ఎత్తితే ఇద్దరూ చిన్న పిల్లవాళ్లలా హాయిగా మనస్సు విప్పుకొని మాట్లాడుకొనేవారు. ''మీనాగారూ, మీరు మరీ అన్యాయం. మీ ఆయనచేత డబ్బు ఖర్చు పెట్టించుకొని, బొమ్మలా తయారవ్వకుండా, ఆ పాతవేషం ఇంకా ఎన్నాళ్లండీ. మీ అమ్మాయి ఇక్కడ ఎలాగూలేదు టింగురంగా అంటూ క్రొత్తగా పెళ్లయిన జంటలా తిరగండీ, మీ ఛాదస్తం, మీరూనూ, బతికున్నప్పుడే అనుభవించాలి.'' అంటూ మీనాని వెక్కిరిస్తూ ఉండేది ఉష. వచ్చిన మూడు నెలలకే వేరే ఎపార్ట్‌మెంట్ తీసుకొని, స్వంతకారు కొనుక్కొని అమెరికన్ అమ్మాయిలా తయారయింది ఉష. తను ఎందుకు పెళ్లి చేసుకోలేదో ఎవరికి తెలియదు.

కాలేజ్‌నుండి గ్రాడ్యుయేట్ అవగానే అనిత ఒక రోజు తనక్లాస్‌మేట్ డేవిడ్‌ని పెళ్లిచేసుకుంటానని చెప్పింది. శంకరం కొద్దిగా బాధ పడినా, ఏంచేస్తాం. అని పెళ్లికి ఒప్పేసుకున్నాడు. మీనాక్షి ఏమీ మాట్లాడలేకపోయింది. పెళ్లికి ఏంచెయ్యాలో తెలిసేది కాదు మీనాక్షికి. చాలా మట్టుకు శంకరమే చేసేవాడు. నేనూ సాయంచేస్తానంటూ ఉష శంకరంతో సహా పెళ్లిపనులన్నీ చకచకా చేసుకు పోయేది. అప్పుడు అనిపించింది మీనాక్షికి. వాళ్లిద్దరి మధ్యా ఏదో ఆకర్షణ ఉందేమోనని: "వాళ్లిద్దరినీ వదిలేస్తే ఎంత హాయిగా ఉన్నారూ? శంకరానికి 46 సంవత్సరాలు. తనకి నలభై ఒకటి. ఇంకా కనీసం, పాతిక సంవత్సరాల జీవితం ఉంది. అన్నాళ్లు ఈ సంఘర్షణలతో, మూగవాళ్లలా ఏం బ్రతుకుతాం? తను శంకరం జీవితంలోంచి తప్పుకుంటే? శంకరం ఒప్పుకుంటాడా! ఊహుఁ తనలా ఒప్పుకోడు. కాని మేమిద్దరం కలిసి ఉండడం వల్ల ప్రయోజనమేమిటి. అనిత తన దారిని తను చూసుకుంది.శంకరం కూడా తనదారిని తను చూసుకుంటే మంచిదేమో!" అలా నడిచేవి మీనా ఆలోచనలు. కాని శంకరంతో అలా చెప్పలేక పోయింది. నిజానికి తను శంకరంని వదిలి ఉండగలదా? అతను లేకుండా తన బ్రతుకు ఎలా ఉంటుందో ఊహించలేక పోయింది మీనాక్షి.

అయిన ఒక నెల్లాళ్లకి శంకరం "మీనా, నీకు నా అవసరం లేదు. మనం సమాంతరరేఖల వంటి వాళ్లం. ఒకరినొకరు అర్థం చేసుకొని బ్రతకడం మనిద్దరికీ చేత కావటంలేదు. నువ్వు బాధ పడతావని నాకు తెలుసు. కాని నేను వేరే దారి చూసుకుంటున్నాను. ఇవిగో డివోర్స్ పేపర్లు. ఈ ఇల్లు, బేంక్‌లోని కేష్ నీపేర వదిలేస్తున్నా నేను శాన్‌ఫ్రాన్సిస్కోకి ట్రాన్స్‌ఫర్ చెయించుకుంటున్నా. అక్కడనేను ఉషని పెళ్లి చేసుకుంటా. నీతో మాట మాత్రానికైనా చెప్పకుండా ఇదంతా ప్లాన్ చేసినందుకు బాధ గా ఉంది నాకు. నువ్వు నన్ను అర్థం చేసుకుంటావని నాకు తెలుసు." మీనాక్షి ముందు పేపర్ల కట్టపడేసి పోయాడు శంకరం. వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది మీనా. శంకరాన్ని తను తప్పు పట్టగలదా? మెల్లిగా తేరుకోడానికి కొన్నాళ్లు పట్టింది. ఎల్లాగో చిన్న ఉద్యోగం సంపాదించింది. అనిత, భర్త జర్మనీ వెళ్లి పోయారు. శంకరం, ఉష కాలిఫోర్నియా వెళ్లిపోయారు. మీనా క్రొత్త జీవితం ప్రారంభించింది. తనతో పని చేస్తున్న సరోజతో స్నేహం కుదిరింది మీనాకి. సరోజ భర్త క్రొత్తగా వచ్చారావూరికి.వాళ్ల సహాయంతో ఇల్లు అమ్మేసి, చిన్న కాండో కొనుక్కొని, ఒంటరి జీవితం గడపసాగింది. ఇండియా వెళ్లి తను ఎవరి ముఖం చూడగలదు? చెల్లెళ్లందరికీ ఎలాగో పెండ్లి చేశాడు తండ్రి. ఇంక తనెవరి దగ్గరని ఉంటుంది? ఈ దేశంలోనే ఉండి పోవాలని నిశ్చయించుకుంది మీనాక్షి.

ఉద్యోగంలో చేరిన తరువాత కొంచంకొంచంగా మార్పు రాసాగింది ఆమెలో. సరోజ ప్రభావం వల్ల మంచి చీరలూ, నగలూ కొనుక్కొనేది. కొద్దిగా జుత్తు ట్రిమ్ చేసి, అందంగా జడవేసుకొనేది. మేకప్ చేసుకోవడం ఇష్టంలేకపోయినా, ఆఫీసులో పార్టీలకి చక్కగా తయారయ్యేది . ఆకొద్ది మార్పులవల్ల తన రూపులో ఎంత తేడా వచ్చిందో గ్రహించింది మీనా. రాను రాను తనలో భయం పోవడం క్రొత్త ఉత్సాహం రావడం గ్రహించింది. తన పరిధిలో తను ఉండేదేమో సరోజ భర్త మోహన్‌కి కూడా ఆమె అంటే గౌరవం. తనగురించి మీనాక్షి సరోజకి ఏమీ చెప్పలేదు, కాని సరోజకంతా తెలుసు.

ఒకరోజు సాయంత్రం మీనాక్షితో ఏదో మాట్లాడాలని వచ్చింది సరోజ. "మీనాక్షిగారూ, నేను మీదగ్గర చనువు కొద్దీ, ధైర్యంచేసి, ఇది చెప్పదలుచుకున్నా. మీకు ఇష్టంలేకపోతే చెప్పండి. కాని బాధ పడకూడదు. మీకు డివోర్స్ అయి మూడేళ్లయిందని నాకు తెలుసు. మీకు ఇంకా కనీసం ముప్ఫయి ఏళ్లజీవితం ఉంది అవునా? ఒంటరిగా ముఖ్యంగా ఈ దేశంలో గడపడం దుర్భరం. ఇండియాలో అయితే వీధి గుమ్మంలో కూర్చుంటే కాలక్షేపం అయిపోతుంది. లేదా ఏ గుడికో, ఏ సభలకో, ఏ ఆధ్యాత్మిక ప్రసంగాలకో పోతే కాలక్షేపం, ముక్తి, మోక్షం. కాని ఇక్కడో; సాయంత్రం అయిదు గంటలకి ఇంటికి వస్తే రాత్రి పది వరకూ గోళ్లు గిల్లుకొని కూర్చోవాలంటే ఎంతకష్టమో ఆలోచించండి. పోనీ ఇంట్లో పిల్లలున్నారా, అంటే అదీ లేదు. మీ ఒక్కగానొక్క కూతురా ఆ జర్మనీలో వెళ్లి కూర్చుంది. ఇంతకు ముందు జరిగిపోయిందేదో అయిపోయింది. ఈ మూడేళ్లల్లోనూ, మీలో ఎంతో మార్పు నేను గమనించా. మీకు నచ్చిన వ్యక్తిని, మీ అభిప్రాయాలతో ఏకీభవించిన మనిషిని, మీరెందుకు పెళ్లి చేసుకో కూడదు? " ఉద్రేకంతో చెప్పుకుపోతోంది సరోజ. మీనాక్షికి ఏం చెప్పాలో తెలియలేదు. "చూడు సరోజా. నువ్వు చిన్న దానివి. నీ భావాలే వేరు. నాకు ముట్లుపోయే వయసొస్తోంది. ఇప్పుడు పెళ్లేమిటి? వేళాకోళం చేస్తున్నావా?" నవ్వుతూ అంది మీనాక్షి.

"నేను నిజంగా చెప్తున్నాను వినండి. నా ఫ్రెండ్ సరళ డిట్రాయిట్‌లో ఉంటుంది. వాళ్లపెదనాన్నగారి కొడుకు శ్రీరామ్ మయామీలోరేడియాలజిష్టు. శ్రీరామ్ భార్య బ్రెస్ట్ కేన్సర్‌తో ఆరేళ్లక్రితం చనిపోయింది. అతని వయస్సు 48 సంవత్సరాలు. కొడుకులిద్దరూ కాలేజీలో చదువుతున్నారు. వాళ్లిద్దరూ తండ్రిని పెళ్లిచేసుకోమని బలవంతం పెడుతున్నారట. ఎవరైనా తెలుసా? అని అతను సరళని అడిగాడుట. సరళ చెప్పేదేమిటంటే అతడు చాలా నెమ్మదిమంచివాడూనూ. ఆర్భాటాలకు పోడట. నిరాడంబరంగా ఉంటాడట. అలాంటి వ్యక్తికావాలని నాతో చెప్పింది. చెప్పేదేమిటంటే, అతడు వచ్చేవారం ఈ వూరు ఏదో కాన్ఫరెన్సుకి వస్తున్నాడట. మా ఇంటికి వస్తాడు. మీరు ఒప్పుకుంటే గనక, వచ్చే ఆదివారం ఉదయం శ్రీరామ్‌ని మీఇంటికి తీసుకు వస్తాను. మీరిద్దరూ ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడుకోండి. మీ ఇద్దరూ ఇష్టపడి, కుదురుతుందంటే పెళ్లిచేసుకోవచ్చు. లేదా నష్టం ఏమీ లేదు. మీరు నో అనకండి. ప్లీజ్" బతిమిలాడింది సరోజ.

"చూడు సరోజా. నాకు జీవితంలో రెండో పెళ్లి గురించి ఆలోచనలేదు. నా వ్యక్తిత్వానికి అది సరిపడదు సరోజా" అంది మీనాక్షి.

"మీనాగారూ, మీరు అంత మరీ కొట్టి పారేయకండి. నేను, మోహన్ బాగా ఆలోచించే మీకు చెప్పడానికి నిశ్చయించుకున్నాం. మీ సంగతంతా శ్రీరామ్‌కి తెలుసు. తెలిసే ఆయన మిమ్మల్ని కలవడానికి ఒప్పుకున్నాడు. పోనీండి కనీసం ఆలోచించండి. ఇంకా వారంరోజులు టైముందిగా. మీరు మనస్సు మార్చుకుంటే నాకు చెప్పండి. ఇక వెళ్తా." నిరుత్సాహంగా లేచి వెళ్లింది సరోజ. సరోజవెళ్లిన తరువాత చాలా ఆలోచించింది మీనాక్షి. తన బ్రతుకుకి గమ్యం ఏమిటి? తన చెల్లెళ్లెవరికీ తన అవసరంలేదు. శంకరాన్ని మళ్లీ తన జీవితంలో చూడక పోవచ్చు తను. అనిత, భర్త పైదేశంలో ఉన్నారు. పైగా అతను అమెరికన్. వాళ్లకి గాని, వాళ్ల సంతానానికి గాని తన అవసరం ఉటుందని తను అనుక్కోదు. అలాంటప్పుడు తను ఒంటరిగా ఎన్నాళ్లు గడపగలదు? ఎవరిదారిన వాళ్లు వెళ్లిపోయారు. తనదారి తను చూసుకుంటే తప్పేముంది? విడాకులు, మళ్లీ పెళ్లి ఈ సంఘంలో తరుచూ చూస్తూనే ఉన్నాం. మనదేశంలో మనసంస్కృతిలో పెరిగిన వాళ్లలో కూడా ఎంతో మార్పు కనిపిస్తోంది, ఈ రోజుల్లో. నిజమే! క్రొత్తశతాబ్దంలోకి అడుగు పెడుతున్నాం. ఇంకా ఎన్నాళ్లు పాత పద్ధతులని పట్టుకొని

వేలాడతాం? పరిపరి విధాలుగా పోయాయి ఆమె ఆలోచనలు. చివరికి సరోజతో మాట్లాడింది మీనాక్షి.

"చూడు సరోజా. నాకు పెళ్లిమీద ఏలాంటి ఆపేక్ష లేదు. శరీరకమైన కోర్కెలు ఏనాడూ లేవు. కాని నువ్వు చెప్పినట్టు తోడూ, నీడ కోసం .... ఆలోచిస్తున్నా. నేను శ్రీరామ్ గారితో మాట్లాడతా అంతే! పెళ్లి ప్రస్తావన తేవడం నాకిష్టం లేదు." ఖచ్చితంగా చెప్పింది. తనలో ఎంత మార్పు! ఎటువంటి సంకోచం, సందిగ్ధం లేకుండా తన మనస్సు చెప్పినట్టు నిర్ణయాలను తీసుకో గలుస్తోందిప్పుడు తను. పూర్వం ఉండే సందేహం, సంశయం అంతగా కనిపించటంలేదు తనలో. సరే, ఎలా జరుగు తుందో చూద్దామని నిశ్చయించుకుంది మీనాక్షి. ఆలా ఆలోచనల్లోకి దిగిన మీనాక్షి నిద్రలోకి మెల్లిగా జారుకుంది.

మర్నాడు ఆదివారం. పదిగంటలు కొడుతూ ఉండగా సరోజ, మోహన్ వెనకాల ఇంకో కారులో శ్రీరామ్ దిగారు, మీనాక్షి ఇంటి ముందు. శ్రీరామ్ పెద్ద స్ఫురద్రూపి కాదు. కొద్దిగా పొట్టిలోకే లెక్క. చామన చాయ రంగు. ముఖంలో గంభీరత. ఏదో వస్తువుని పోగొట్టుకున్నవాడిలా అటూ ఇటూ దిక్కులు చూస్తూ లోపలికి అడుగు పెట్టాడు. సరోజ మీనాక్షిని శ్రీరామ్‌కి పరిచయం చేసినప్పుడు, ఒకరినొకరు సూటిగా కళ్లల్లోకి చూడలేకపోయారు. ముళ్లమీద కూర్చున్నట్లు ముభావంగా ఉండిపోయారు. కాస్సేపటికి మోహన్, శ్రీరామ్‌ని సంభాషణలోకి దించాడు. ఒకసారి మొదలెట్టిన తరువాత సంకోచంలేకుండా మాట్లాడగలగేడు శ్రీరామ్. ప్రతిమాటను జాగ్రత్తగా ఆలోచించి పైకి అనేవాడు శ్రీరామ్. అదంతా జాగ్రత్తగా గమనించింది మీనాక్షి. కాని పైకి ఒక్కముక్క అనలేక పోయింది. భోజనాలయిన తరువాత బయలుదేరారు సరోజా, మోహన్.

"శ్రీరామ్ గారూ, మీరు కాస్సేపు కూర్చొని రండి. తొందరేమీ లేదు" అని చెప్పి వెళ్లి పోయారు వాళ్లిద్దరూ. ఒంటరిగా శ్రీరామ్‌కి ఎదురుగా కూర్చోవాలంటే ఏదోలా ఉంది మీనాక్షికి. ఏం మాట్లాడాలో తెలియలేదు వాళ్లిద్దరికి. కాస్సేపయిన తరువాత శ్రీరామే మొదలెట్టాడు సంభాషణ.

"ఆ ఫొటోలో ఉన్నది మీ అమ్మాయా?" అనిత, డేవిడ్‌ల ఫోటో చూపిస్తూ అడిగాడు శ్రీరామ్.

"అవును, మూడేళ్లయింది పెళ్లయి. ఇప్పుడు జర్మనీలో ఉన్నారు వాళ్లు" మెల్లిగా చెప్పింది.

"మీనాక్షిగారూ, సూటిగా ఒక్క మాట అడుగుతాను మిమ్మల్ని. మీ మనస్సులో మాట చెప్పండి. నేను ఇక్కడ ఉండడం మీకు ఇష్టం లేకపోతే చెప్పండి వెళ్లిపోతాను" అన్నాడు శ్రీరామ్. నోటమాటరాక తల అడ్డంగా ఊపింది మీనాక్షి.

"మీనాక్షిగారూ, మీగురించి అంతా మా సరళ చెప్పింది. చూడండి మనం. పెళ్లి, జీవితం గురించి కలలు కనే యుక్త వయస్సులో లేం. కష్టసుఖాలు, ఒడి దుడుకులతో జీవితం గడిపి బాగా అనుభవం సంపాదించిన వాళ్లం. మీకు మొదటిసారి పెళ్లి కుదిరినప్పుడు అందులో మీ ప్రమేయం ఏమీ లేకపోవచ్చు. మీ ఇష్టా యిష్టాలతో పనిలేకుండా మీ జీవితం చాలా మట్టుకు గడిచిపోవచ్చు. కాని ఈనాడు మీ పరిస్థితి వేరు. ఇంకోళ్లగురించి ఆలోచించాల్సిన పనిలేదు మీకు. నేను నాకుగా ఇలాంటి పరిస్థితుల్లోకి దిగుతానని కలలో కూడా అనుకోలేదు. ఏదో చిన్న తనంలో అమ్మనాన్న చెప్పిన అమ్మాయిని కట్టుకున్నాను. నా సంసారం స్వర్గమయం కాకపోయినా, అది ఒక నరకమని విలపించాల్సిన పరిస్థితి నాకు ఎన్నడూ కలగలేదు. ఎలాగో ఒక సంసార పద్ధతికి అలవాటు పడ్డా. పిల్లలిద్దరూ పెద్దవాళ్లయ్యారు. విధి వశాత్తు నా భార్య పోయింది. మళ్లీ సంసార లంపటంలోకి దూకటం అవివేకమేమోనని చాలా సార్లు నాకు అనిపించింది. కాని నాకొడుకులిద్దరూ వాళ్లదారిన వాళ్లు పోతున్నారు. నాకు ఈ ఒంటరితనం పనికి రాదని చెబుతున్నారు. ఆలోచించాను. ఎందుకో వాళ్లు చెప్పిన దానిలో నిజం ఉందేమోనని అనిపిస్తోంది. అందుకే ఈ ప్రయత్నం. మీరేమంటారు?" ప్రశ్నార్థకంగా ఆపాడు శ్రీరామ్.

"ఏమిటో నాకంతా అయోమయంగా ఉంది" గొంతు గాద్గదికంగా అయిపోయింది మీనాక్షికి, ఆపుకోలేనంత దుఃఖం వచ్చేసింది. చేతుల్లో ముఖం దాచుకొని వలవలా ఏడ్చింది.

"సారీ మీనాక్షి గారూ, మీకు దుఃఖం తెప్పించేను. చూడండి. ఇందులో బలవంతమేమీ లేదు. అయ్యో ముప్ఫయి ఏళ్లి దాటితే పెళ్లవదు ఎలా అని బెంగలేదు. వయస్సు మీరితే అవిటి పిల్లలు పుడతారు ఎలా? అని ఆలోచించాల్సిన అవసరం మనకు లేదు. ప్రస్తుతానికి, మీకిష్టమయితే, మనం స్నేహితులుగా ఉండిపోదాం. మనిద్దరికీ నచ్చి, కుదిరితే తర్వాత ఆలోచిద్దాం" బుజ్జగిస్తున్నట్లు అన్నాడు శ్రీరామ్.

"నిజమే! శ్రీరామ్ చెప్పిన దాంట్లో ఎంత నిజముంది! ఇన్నాళ్లకి నా జీవితాన్ని, నా చేతులమీదుగా, నాకు తోచినట్లు మలచుకోడానికి అవకాశం వచ్చింది. నా జీవితాన్ని పంచుకునే వ్యక్తికీ, నాకూ పొత్తు కుదురుతుందా, మేమిద్దరం కలిసి అరమరికలు లేకుండా జీవించగలమా అనే ముఖ్యమైన విషయాల గురించి జాగ్రత్తగా ఆలోచించి, ఒక నిర్ణయానికి రావచ్చు. ఇందులో నన్ను వత్తిడి చేసేవారెవరూ లేరు. కాని ఇదంతా చేయగలిగే ధైర్యం తనలో ఉందా? తను అందరిలోనూ తలెత్తుక్కొని తిరగ్గలదా? ఛ. ఇప్పుడు తనకి పెళ్లి పెడాకులూ ఏవిటి, ఎవరైనా నవ్విపోతారు. ..." అని ఆలోచిస్తోంది మీనాక్షి.

"లోకం ఏమనుకుంటుంది అని ఆలోచిస్తున్నారా? ఆరోజులు పోతున్నాయి మీనాక్షిగారూ. ఈ కాలంలో ముఖ్యంగా ఈ దేశంలో ఇలాటిది కొత్తేమీ కాదు. మనలాంటి వాళ్లు చాలామంది ఉన్నారు. అయినా ఇతరుల సంగతి వదలెయ్యండి. మీరు ముఖ్యంగా సంతృప్తి పరచాల్సింది మీ మనసును. ఆత్మవంచన మట్టుకు చేసుకోకండి. మీకు నచ్చితేనే.... సరే - నేను బయలుదేరతానండి." కుర్చీలో నుండి లేచి నిలబడ్డాడు శ్రీరామ్. అతని మాటల్లో ఏదో చల్లదనం, ఊరట కలిగిస్తున్నట్టుగా అనిపించింది మీనాక్షికి.

"ఒక్కసారి ఉండండి. మొహంకడుక్కుని వస్తా" బాత్‌రూమ్‌లో చల్లని నీళ్లతో మొహం కడుక్కుంటే ఎంతో ప్రశాంతంగా అనిపించింది మీనాక్షికి. తిరిగి వస్తూ "కాఫీ కలపమంటారా?" మొట్టమొదటి సారిగా శ్రీరామ్ కళ్లల్లోకి చూస్తూఅడిగింది.

"ఇస్తే తాగుతా" తిరిగి కుర్చీలో కూర్చుంటూ అన్నాడు శ్రీరామ్. కాఫీ తాగి, బయలుదేరుతున్న శ్రీరామ్‌కి తన ఎడ్రస్, ఫోన్ నంబరు రాసి ఉన్న చిన్న కాగితం అందించింది మీనాక్షి. వెతుకుతున్న వస్తువు దొరికినట్టు, ఆ కాగితాన్ని పదిలంగా తన పర్సులో పెట్టుకొని కారు స్టార్ట్ చేశాడు శ్రీరామ్. అతని కారులోంచి "కొత్తగా రెక్కలొచ్చెనా గూటిలోని గువ్వపిల్లకి" - స్వర్ణకమలంలో పాట సన్నగా వినిపిస్తోంది. గుండెలమీద భారాన్ని ఎవరో కిందికి దింపినట్టనిపించి నిద్ర ఊపుకొస్తుంటే సోఫాలో నడుంవాల్చింది మీనాక్షి.

* * *